

dette Citat, fordi det er af en Forfatter, som i mange Henseender staar det ærede Medlem fra Kolding nær. Citatet staar Side 702 i „Samvittighedslivet“ af Prof., Dr. phil. C. N. Starcke. Naar man opfatter Socialismen paa denne Maade, maa man indrømme mig, at jeg har fuldstændig Ret i at sige, at de samfundsmæssige Foranstaltninger, som træffes i vore Dage, og som kommer alle til gode, hviler paa Socialismens Aand.

Jeg skal dernæst gøre et Par Bemærkninger til det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds (Foss), idet jeg i øvrigt med Hensyn til hans Tale henholder mig til, hvad der er blevet sagt af det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borgbjerg). Det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds havde en ejendommelig Opfattelse, idet han sagde, at Fakse Kalkbrud var noget nær det uheldigste, jeg kunde vælge som Eksempel, der kunde ikke godt vælges et daarligere Eksempel paa, hvorledes Privatkapitalen tilegner sig Naturværdier, og han føjede til, at de, der ejer Aktierne i dette Selskab, har været daarlig tjente med denne Forretning. Saadan forholder det sig imidlertid slet ikke. Hvis man undersøger, hvorledes det nævnte Aktieselskab er blevet til, viser det sig, at det sikkert har været en meget god Forretning for de 4 Godser, som ejer den Bakke, hvori Faksekalken findes. I Regnskabet for 1916 kan man nemlig se, at Kalkbrudsgrunden er opført med en Sum af 2,729,000 Kr. Det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds mente, at for at den Art Bedrifter skulde kunne blive rentable, maatte man have Materialet gratis; det ærede Medlem sagde: den Slags Ting, altsaa Naturværdierne i Jorden, er en Anledning, en værdifuld Anledning, til at skaffe Arbejde, men ikke andet eller mere, der kan ikke tænkes paa at betale noget for Kridtet eller lignende Ting i dets naturlige Leje. Men her ser vi, at naar Aktieselskabet grundes, saa regner man de 155 Tdr. Land, i hvilke Kalken findes, til en Værdi af 2,729,000 Kr. Bygninger, Jernbaner og alt andet er betalte med en næsten lige saa stor Sum, og det er jo muligt, at der ogsaa der er foregaaet en mægtig Overkapitalisering. Det er heller ikke rigtigt, at Udbyttet ikke kan komme op over 4 pCt. I 1916 var Udbyttet 5 pCt. af Aktiekapitalen, nemlig 75,000 Kr. Det er imidlertid langt fra det virkelige Udbytte. Ifølge Aktieselskabets Statutter er der desuden blevet henlagt 15,000 Kr. til Rentereservefond, 12,000 Kr. til Fornyelsesfond, og som Honorar til Bestyrelsen udbetalt 2,500 Kr.; det giver i alt

104,500 Kr., saa at det virkelige Udbytte i 1916 har været 7 pCt. af Aktiekapitalen. Det er dog ikke saa galt endda. Naar man ser hen til, hvorledes de oprindelige Ejere af Fakse Bakke har ladet sig betale ved Aktieselskabets Start, og til, hvorledes Selskabet har forrentet sig i de sidste Aar, kan jeg derfor ikke sige, at jeg i særlig Grad er utilfreds med, at jeg netop valgte Fakse Bakke til Eksempel.

I den Tale, som det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds (Foss) holdt, kom han meget udførligt ind paa Spørgsmaalet om det private Initiativ, et Spørgsmaal, hvis Drøftelse jo jeg har foranlediget. Ved at tænke Sagen nærmere igennem fortryder jeg, at jeg har brugt Udtrykket „det private Initiativ“, for det er egentlig uklart. Alt Initiativ er nemlig privat, alt Initiativ udgaar fra Enkeltmand, saa Forskellen ligger ikke paa det Punkt, hvor man kunde vente sig det, naar man uden nærmere Overvejelse bruger Udtrykket „det private Initiativ“. Nej, Forskellen ligger i, at hos nogle Mennesker er Initiativet motiveret ved deres egoistiske, privatkapitalistiske Interesser, medens Initiativet hos andre ytrer sig af samfundsmæssig Interesse. Man burde derfor skelne mellem det egoistiske Initiativ og det samfundsmæssige Initiativ. Gør man det, ser man klarere end ellers, hvad der er Socialdemokraternes Formaal. Deres Formaal er: i saa høj Grad som muligt at umuliggøre det privatkapitalistiske, rent egoistiske Initiativ og erstatte det med det samfundsmæssige Initiativ. Og derom kan der aldeles ikke være Tvivl, at det rent egoistiske Initiativ er blevet paa det stærkeste kompromitteret i disse Krigsaar ved de grimme Udslag, det har givet sig, og ved, at man ikke har turdet stole paa det, men har maattet erstatte det med det Initiativ, som har sin Oprindelse i Samfundshensyn og sit Centrum i Samfundsmagtens Repræsentant, i Ministeriet. Jeg indrømmer imidlertid, at det kan være vanskeligt for en Mand som det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds, der i saa høj Grad virker i Privatkapitalismens Tjeneste, at gøre sig fortrolig med en saadan Tankegang. Der skal i det hele en vis Elasticitet til for at følge med de Omdannelser, som foregaar i Øjeblikket. Det viser sig ogsaa paa et andet Punkt i det ærede Medlems Tale, at han ikke er i Besiddelse af denne Elasticitet. Det ærede Medlem mente nemlig, at Embedsmændene ikke egner sig til de Funktioner, som man i Øjeblikket lægger over paa dem. Det er, fordi det ærede Medlem bestandig opfatter